

kirjasta osoittaakseni, miten paljon erilaatuisia tarveaineita saadaan yhdestä ainoasta tuotteesta nim. kivihiilitervasta.

„Astukaamme johonkin teollisuusnäyttelyyn“, niin kirjoittaa hän. „Tuossa on näytteillä kaunis keltainen kangas. Se on värjätty *pikrinihapolla*. Pikrinihappo, joka myös on tärkeänä osana nykyisessä *savuttomassa ruudissa*, on saatu kivihiilitervasta. Tuossa vieressä on kaappi, jossa on kokoelma erivärisiä silkki-kankaita. Tuo heleä punanen, tämä taivaansininen, tämä mehevä vihreä, tämä tumman musta, ne ovat *anilinivärejä*, jotka valmistetaan kivihiilitervasta. Toinen kokoelma yhtä kauniita kankaita on värjätty *alizariniväreillä*, jotka saadaan kivihiilitervasta. Epämiellyttävä haju, joka tuntuu näiden kankaiden läheisyydessä, tulee *naftalinista*, jolla suojellaan kankaita koilta. Tämä tehokas koinmyrky on saatu kivihiilitervasta. Yhtä vastenmielinen on se *karbolin* haju, jolla lattiata on pesty ja joka myös saadaan kivihiilitervasta. Vähemmän tuntuvata olisi hajuaistille ollut, jos pesemiseen olisi käytetty *salisylihappoa*, jota saadaan kivihiilitervasta. Salisylihappoa käytetään myös lääkkeenä. Toinen lääkeaine, *antipyriini*, joka keksijälleen on tuottanut suuria summia, saadaan myös kivihiilitervasta. Samoin myös *fenasetiini*, jota jotkut käyttävät mieluummin päänkivistystä vastaan kuin antipyriiniä.“

„Toisessa huoneessa, jossa on näytteillä saippuota, hyvänhajuisia öljyjä ja muita hajuaineita, tuntuu katsojasta olevan ylen määrin kukkien tuoksua. Nämä *hajuaineet* ovat kumminkin melkein poikkeuksetta kivihiilitervasta tislattuja. Virkistykseksi saadaan ehkä pala kakkua ja jäätelöä. Jäätelö, joka maistuu ja tuoksuu vaniljille, ei sisällä vaniljia, vaan *vanillinia*, jota valmistetaan kivihiilitervasta. Kakku on luultavasti tehty makeaksi *sakkarinilla*. Se on makein tunnettu aine, 300 kertaa makeampaa kuin sokeri, niin että teelusikallinen sitä vastaa kiloa sokeria. Sakkarinia saadaan kivihiilitervasta. Voisi tämän mukaan melkein luulla kivihiilitervasta saatavan vaikka mitä tahansa. Ei siitä kumminkaan kaikkea saada, mutta saadaan paljon enemmän kuin tässä on voitu luetella. Niinpä esimerkiksi *ammoniakia*, jota käytetään monessa teollisuudenhaarassa. Enimmät näistä aineista on opittu valmistamaan kivihiilitervasta kuluneen vuosisadan kahdella jälkimäisellä kolmanneksella.“

Edellä mainittu riittäisi jo osoittamaan mitä ihmeitä kemian alalla on saatu aikaan ja mikä merkitys tällä tieteellä on ihmi-

sen taloudelliseen elämään nähden. En malta kuitenkaan olla kertomatta eräästä keksinnöstä, jota voitaisiin verrata äsken kertomaani tähden löytöön.

Kaksi tiedemistä olivat kemiallisia alkuaineita tutkiessaan tulleet huomaamaan, että näitten omituisuuksilla on olemassa jokin määrätty suhde. He järjestivät aineet sarjaan kysymyksessä olevien omituisuuksien mukaan ja huomasivat silloin, että tässä sarjassa, jota sittemmin on nimetty *alkuaineiden luontaiseksi järjestelmäksi*, että siinä on muutamia aukkoja. Molemmat tutkijat olivat kumminkin vakuutettuja siitä, että täytyy löytyä tuntemattomia aineita, jotka sopisivat näihin aukkoihin ja he määräsivät niitten aineitten painon y. m. omituisuudet aavistamatta, mistä tällaisia vieraita aineita olisi haettavissa. Muutamien vuosien jälkeen löydettiin eräästä kivennäisestä aine, joka sopi yhteen aukkoon ja heti sen jälkeen löydettiin kaksi uutta ainetta, jotka täyttivät niinkään kukin aukkonsa alkuaineiden luontaisessa järjestelmässä. Nämät aineet olivat siis omituisuuksilleen tunnettuja ennenkuin kukaan oli niitä nähnyt tai niitten olemassaoloa aavistanut. Eikö se ole ihme?

(Jatketaan).

VIENANKARJALAISEN POLIITTISEN VANGIN MUISTELMIA.

Kirj. W. Jeremejeff-Rüihä.

Oli ihana elokuun 28 päivä v. 1907, kun astuimme veneeseen rakkaassa kotoisessa venevalkamassa ja suuntasimme matkamme pitkin lainehtivan Keski-Kuittijärven pintaa Luusalmen kylää kohden, johon saavuimme navakan myötätuulen vallitessa neljässä tunnissa (tätä väliä on 30 virstaa). Kylässä majailimme loppupäivän ja yön ystävällisten kyläläisten seurassa. Seuraavana aamuna aikaiseen jatkoimme matkaa Jyskyjärven kylää kohden. Tämän 50 virstan pituisen taipaleen kuljimme 10 tunnissa; siis elokuun 29 päivänä saavutimme Jyskyjärven kylän. Siitä piti meidän saada venekyyti Kemiin, joten kotoiset kyyditsijämme palasivat takasin. Matkatovereikseni edelleen jäivät kolme uhtualaista nuorukaista, jotka aikoivat Arkangelin opettajaseminaariin oppilaiksi. Kylän merkillisyyksiä katseltuamme tulimme huomaamaan, että kylä ennen aikoinaan on ollut paremmin voipaa aineellisesti; sen todistivat hirveän isot puuroyökkiöt, jotka nyt ovat melkein kaatumaisillaan ohikulkevien päälle. — Ne olivat entisiä karjalaistyylisiin rakennettuja palatsimaisia taloja. Uudet rakennukset ovat enimmäkseen pieniä mökkipahasia. Kyläläisiltä saimme kuulla, että kylän pappi ja lukkari ovat pahoissa väleissä, ja että pappi on kova nylkyri. Papillisista tehtävistään, niinkuin kasteesta,

ruumiinsiunauksesta y. m. s. ottaa hän niin paljon kuin saa. Esimerkkejä lueteltiin sadottain. Sitävastoin keuhuttiin lukkaria kunnan miehiksi ja samalla vapaamieliseksi. Senpätähden tämä papin ilmiäntäminen olikin noin kuukausi sitten vangittu ja viety salpojen taakse Kemian vankilaan. (Hänestä ehkä etempänä kyhäyksessäni kirjoitan enemmän.) Vietettyämme kylässä päivän loppuun ja seuraavaa päivää kappaleen, jatkoimme matkaa alas Kemijokea, sivuuttaen Suopassalmen kylän. Kuljettuamme 50 virstaa saavuimme Karjalan vanhimpaan ja ehkä historiallisimpaan kylään, *Paanajärven* kirkonkylään elokuun 30 päivän illalla. Nimitän kylää historialliseksi siksi, kun siinä on ollut Vienan-Karjalan ensimmäinen kunnallishallinto, johon on peritty kaikenlaiset verot koko keskisestä Venäjän-Karjalasta, Suomen rajaa myöten. Tässä kylässä on sitäpaitsi ollut ensimmäinen koko Keski-Karjalaa käsittävä papinvirasto. Luulisi noissa vanhoissa kunnallis- ja kirkollisarkistoissa löytyvän paljon tietoja Karjalan muinaisuudesta; ehkäpä nämä arkistot vielä tulevatkin joskus olemaan tärkeinä kappaleina Karjalan muinaisuutta kuvatessa. Kylään saavuttuamme nousimme majoilemaan kyytitaloon. — Samassa talossa kuului majoilevan Kemian piirin alempi poliisipäällikkö (stanovoi-pristavi) kahden „strasnikan” (ylimääräisen poliisimiehen) keralla. Vietettyämme yön talossa ja herättyämme aikaisin aamulla, saimme kuulla talon väeltä, että stanovoi-pristavi oli tarkoin tiedustellut meidän matkamme suuntaa ja samalla lähettänyt Kemian poliisikonttoriin osoitetun kirjeen pikapostissa. Myöhemmin sain kuulla, että kirjeessä oli ilmoitus minun Kemiin saapumisestani sekä kehoitus minua vangita. Itse stanovoi-pristavi strasnikkoineen oli yöllä matkustanut Kemijokea myöten Jyskyjärveä kohden. Elokuun 31 päivänä jatkoimme matkaa — laskien Kemijoen myötäisiä koskia — halki asumattomien seutujen. Tämän päivän iltaan kuljimme 70 virstaa. Olimme pakoitettuja jäämään yöksi metsäpirtille, sillä lähimpään kylään Usmanalle oli vielä 20 virstaa, jota pimeän takia emme voineet kulkea. Syyskuun 1 päivän aamuna saavuimme Usmanalle, viimeiseen karjalaiseen kylään. Tässä vähän aikaa levähdettyämme matkustimme 18 virstaa pitkän taipaleen ja pääsimme pieneen ja uniseen Kemian kaupunkiin noin kello 1 j. p.

Tämä pieni, puoleksi venäläinen, puoleksi karjalainen kaupunkipahanen, on vielä aivan alkuperäisessä tilaassaan. Maantietä ei lähde mihinkään suuntaan. Sähkölangan ovat kyllä paikkakunnan virkamiehet tänne saaneet, mutta tietysti enemmän omaksi mukavuudekseen kuin kansan tarpeen tyydyttämiseksi. Onhan tässäkin uneliaassa kaupungissa sentään elämää ja liikettä paikottain. Keskellä kaupunkia sijaitsee valtion viinamyymälä, joka jakaa runsaasti turmionvettä tarvitsijoille. Ja niinpä sen ympärillä onkin elämää, joka saattaa mielen raskaaksi... Samallaista oli elämä n. s. Kansallisklubissakin, jossa ensimmäisenä kaupungissaolopäivänäni (1 p. syyskuuta) pistäysin. Valtion 40 % voimaneste oli täälläkin tehoisasti vaikuttanut. Erityisempää ei sinä päivänä kaupungissa tapahtunutkaan. — Seuraavana (syyskuun 2 päivänä) heräsin varhain aamulla, sillä asioita oli paljon ja piti kiirehtiä seuraavana päivänä Arkangeliin lähtevään laivaan. Tärkeimpiä olivat käynnit kaupungin virastoissa. Kaikki selvitinkin ja jäin rauhallisena odottamaan Arkangeliinlähtöä. Kello 5 tienoissa illalla pistäysin kuitenkin kaupungin ravintolanluontoiseen lukusaliin, jossa vietettyäni tunnin verran lähdin kävelemään kortteeriini kohden. Saavuttuani majataloni kohdalle pysäyttää minut eräs poliisi-

mies, kysyen, onko minun nimeni J:ff. Minä vastaan myöntävästi. Poliisimies ilmoittaa silloin, että minua pyydettiin pistäytymään poliisikonttorissa — jollakin tärkeällä asialla. Saavuttuamme pikamarssissa poliisikonttoriin, huomaa itseni piiritetyksi kymmenen pistinniekan kesken. Välttämättä tästä astun reippaasti lähemmäksi tiskilautaa ja asetan lakkini tiskille, mutta silloin tempaa minut joku takaapäin, huomauttaen, että ei saa lähestyä tiskiä, ja samassa pyhkäistään lakkini lattialle. Jään odottavaan asentoon. Ei kauan tarvinnutkaan odottaa kun eräs vanhanpuoleinen univormuun puettu virkamies kääntyy ärjyen minun puoleeni. Hän ilmoittaa olevansa Kemian piiriin poliisipäällikön apulainen (ispravnikan apulainen) ja karjasee, että olenko J:jeff. Saatuaan myöntävän vastauksen, kiljasee hän ympärilläni seisoville pistinniekoille, että tarkastaisivat minut. Kymmeniä käsiä tarttuukin ruumiiseeni, jotka mitä tungettelevimmalla tavalla kääntävät nurin taskuni sekä tyhjentävät niitten sisällön. Kärsivällisyyteni alkaa loppua; huomautan, että tähän on sopimatonta käytöstä, eikä voisi kaikkea tätä tehdä järjestyksessä, ja vaadin kuittia kaikesta, mitä otetaan takavarikkoon, erittäinkin rahoista, joita oli runsaanlaisesti mukana. Vastaukseksi ärjyy äskenmainittu virkamies, että olen muka vangittu suomalaisten keralla vehkeilemisestä ja että kyllä nyt minua opetetaan sekä ettei kuiteista tule puhuttakaan. Kysyytään sitten, missä on kortteeriini, alkavat he miehissä laahata minua sinne. Saavuttuamme kortteeriini pelästyvät varsinkin talon naisasukkaat ja lapset kovin tätä aseellista joukkiota. Havaittuaan minut vangituksi uskaltaa sentään joku kysyä tämän urhoollisen joukon johtajalta, ispravnikan apulaiselta, että miksi minut on vangittu, lisäten että vankihan on siivoimpia miehiä mitä voipi olla. Vastaukseksi ärjyy virkamies, että „kunnan miehiä ei koskaan vangita, ainoastaan roistoja”. Tähän katsoin minä sopivaksi huomauttaa, että ainoastaan raakamaisimmat ryöväreistä menettelevät uhriensa kanssa tällä tavoin, eikä nekään aina. Huomautukseni vaikutti hiukan rauhoittavasti pöyhkeään mieheen, joka kohta kohteliaammin alkoi vaatia matkakapineitani tarkastettavakseen. Kapineeni tuotiinkin esille, — ne tarkastettiin, ja sen jälkeen vannotettiin talon isäntäväkeä, etteivät vain nämä salanne mitään kapineitani. Saatuaan tyydyttävän ilmoituksen jättivät he talonväen rauhaan. Sitte lähettiin minua viemään takasin poliisikonttoria kohden. Pistimien avulla pakotettiin minut kaikki kapineeni käsissäni kantamaan. Tällä välillä sain kokea yön pimeässä mitä julminta kohtelua. Saavuttuamme poliisikonttoriin sysättiin minut mainitun laitoksen lähellä sijaitsevaan kylmään yksinäiseen vankikoppiin.

Vankikoppi oli juopuneita varten. Ikkunoiden lasit oli pirstottu palasiksi. Huoneeseen tulvi ikkunasta rautaristikon lävitse kylmää syys-ilmaa. Vaatteita oli ylläni ainoastaan ohuet kesävaatteet, minkäänlaista vaateriepuja ei huoneesta löytynyt lisäsuojaksi, seinät, katto ja lattia vain suojanani. Päästyäni rauhaan pyssyniekoista ja oleskeltuani tässä uudessa majassani tunnin verran synkkien ajatuksien valtaamana, valtasi minut hirveä kylmyys, joten kärsimykseni lisääntyivät moninkertaisiksi. Miten taistella kylmää tuulta vastaan? Vai vaipuako välinpitämättömyyteen ja antaa kylmän tuulen jäätää kuoliaaksi olemukseni? Näyttäähän tulevaisuuteni kuitenkin niin synkältä, niin hirveältä! Tämänlaiset ajatukset valtasivat minut hetkiseksi. Samalla pistää minun mieleeni taas jonkunlainen toivon säde: ehkäpä nämä ovatkin vain hetkellisiä kärsimyksiä, ehkä vielä on edessäni valoisampi elämän taival, — olenhan syytön,

kärsinhän viattomasti, — ehkäpä vielä maailmassa löytyy kipinä oikeutta! Lujasti päätän siis elää niin kauan kuin on kipinäkin mahdollisuutta, taistellen sekä luontoa että ihmisten vääryyksiä vastaan miehuullisesti. Vilusta vapisevana alotin harjotella voimistelutemppeja, väliin hypellen seinille kuin mieli-puoli. Temppejani paraallaan harjotellessa kuulen majani oven salpojen helittävän ja huoneeseen ilmestyy pyssyniekka, joka pahalla äänellä ärähtää, että täällä täytyy olla hiljaa, muussa tapauksessa . . . Hän uhkaavana osoittaa pyssynsä ponsipuuta. Koetan selittää, että voimistelen tätä kovaa kylmyyttä vastaan, muutenhan tässä paletuu kuoliaaksi, — pyydän, eikö olisi mitään rääsäjä, joilla saisi ikkunan tukkoon, jott'ei pääsisi tuuli sisälle. Tähän vastaa pyssyniekka kiroillen ja ärjästen, että teikäläiset kaikki olisivat vedettävät hirteen, sekä poistuu uhkaavana huoneesta. Jään synkkien ajatuksien valtaan. Mikä nyt keinoksi? Pistän yhteen aukkoon hattuni ja toiseen takkini sekä alotan jalkamarssin pitkin lattiaa — paitasillaan, lakittomin päin. Tätä marsiani kesti aamupuoleen yötä. Silloin havaitsin, että huoneeseeni alkoi lisääntyä lämpöä. Huomasin myös huoneen nurkassa pikkusen uuninkylkeä, josta nähtävästi myöskin johtui vähän lämpöä.

Aamuyöstä kuulen taas kolinaa ovellani ja huoneeseen ilmestyy nuorehko pyssymies ja tällä on ystävällisennäköiset kasvot. Ystävällisestäipä hän alkaa keskustelunkin, kysellen kotipaikkaani, vangitsemiseni syytä y. m. s. sekä selittää, että hän on vain vahti-strasnikka, mutta hän oli utelaisuudesta tullut minua katsomaan, kun oli saanut kuulla illallisesta vangitsemisestani sekä että muuttamat kaupunkilaiset olivat kovin surkutelleet kovaa kohtaloani, ollen huolissaan suhteeni. Mainitsin hänelle yön kokemuksista. Hän vastasi siihen, että täällä ei varsinkaan nykyisenä sekaisena aikana anneta armoa, ja ehdottaa, että jos tahdon, niin saan istua heidän kanssaan porstuassa, siellä ei ole nyt se äskeinen äkänen vartija. Kolinan kuullen pitää minun kuitenkin luvata rientää huoneeseeni, käyvät näet usein ylemmät virkamiehet tarkastamassa vahtien valppautta. Ehdotustaan mielelläni noudatan ja niin vietämme porstuassa loppuyön puhellen tilastani ja tehden jos jonkinlaisia johtopäätöksiä, mikä kohtalo osakseni lankeaisi tämän yön jälkeen. Kello 6 aamulla vaihtuvat vahdit, minä riennän majaani, ja niinpä oli elämäni ensimmäinen synkkä yö kulunut loppuun.

Koitti siis syyskuun 3 päivä. Odottelen tässä kurjassa majassani synkkien ajatuksien valtaamana, että tuopiko tämä päivä käännettä elämäni, vai olenko edelleenkin pakotettu jatkamaan tätä kurjuutta, joka varmaan lopulta riuduttaa voimani ja minut pyyhkäistään pois elävien kirjoista ystäväni, tuttavieni, omaisten ja koko maailman tietämättä; ainoina todistajinani ja puoltajinani koppini synkät seinät . . .

Kello 8 aamulla temmataan majani ovi selälleen, huoneeseen astuu jonkun verran virkapukuun puettu mies, ilmoittaa itsensä tämän kurjan laitoksen peräänkatsojaksi, sekä kysyy, mitä olen vailla. Ilmoitan tarvitsevani ruokaa ja juomaa. Samovaarin (teekeittiön) hän sanoo olevan laitoksen puolesta ja sillä saa vettä kiehuttaa, mutta kaikkea muuta on minun ostettava kaupungista omalla rahallani. Vastaan hänelle, että kaikki rahani otettiin takavarikkoon, eikä ole millä ostaa. — Siinä tapauksessa saan olla ilman ruokaa ja juomaa siksi kunnes iltapäivällä toimitetaan minulle ruunun puolesta tuleva raha, 10 kopeekkaa vuorokaudelta. Pyydän kumminkin tämän keskustelukumppanini

käymään eräässä tuttavassa kauppuvuodissa, josta hän tuopikin pyyntöni mukaan ruokatavaraa. Siis teekettiin höyrymään ja aito-venäläiseen tapaan teenjuontiin . . . Niin tulenkin ravituksi.

Taas odottamaan mitä seuraa. Kello 12 päivällä ilmestyy pari poliisimiestä luokseni, ilmoittaen, että minun on seurattava heitä poliisikonttoriin. Saavuttuamme perille luetaan minulle pöytäkirja takavarikkoon otetuista tavaroista. Luvalliset tavarat, kuten rahat y. m. muka palautetaan. Edelleen arestiin jättävät passin, suomalaisen puukon ynnä suomenkieliset paperit. Palautetut kapineeni sain luvan toimittaa minne halusin, sekä myönnettiin minulle lupa kirjoittaa kotiini sillä ehdolla, että kirjeeni tarkastetaan. Tämän jälkeen kääntyi puoleeni Kemin piirin poliisipäällikkö, ilmoittaen, että olen vangittu hallituksenvastaisesta toiminnastani sekä passitetaan minut kaupungin vankilaan. Koetin tehdä useampia kysymyksiä, vaatiin tarkempaa selitystä vangitsemisestani sekä pyytään vapautusta erityisillä ehdoilla. Vastaukseksi saan, että tulevaisuus näyttää vangitsemiseni syyt, vapauteta ei millään ehdolla, sillä olen liiaksi vaarallinen henkilö olemaan vapaana. Tämänlaisiin selityksiin oli tyytyminen. Selvityksen aikana hiipivät huoneeseen kyhäykseni alussa mainitsemani matkatoverini: kolme Arkangeliin opettajaseminaariin aikovaa nuorukaista sekä niiden lisäksi Kemin matkapappi. Toverini ovat kyneleet silmissä, vaan mainittu pappi oikein ilosta irvistää ja suvaitsee lausua, että tämä kohtalo odottaa kaikkia toisiakin karjalaisia. Lupasi sentään tulla luokseni vankilaan käymään, säälien muka harhaan joutumiseni takia.

Matkatoverieni rahat olivat minun huostassani; sain luvan siinä heidät tilittää, jonka jälkeen vaihtaen muutamia katkonaisia sanoja sanoimme toisillemme hyvästit kaihon ja tuskan valtaamina. Tämän jälkeen katsottiin minua tarpeettomaksi ja työnnettiin entiseen viheliäiseen vankikoppiini. Oleskeltuani kopissani jonkun verran ja kuviteltuani uutta asuntoani ajatuksissani, tulee luokseni jonkunlaiseen virkapukuun puettu mies, revolverilla ja miekalla asetettuna ja ilmoittaa, että nyt on seurattava häntä kaupungin vankilaan. Lähdimmekin marssimaan vankilaa kohden, jonne saavuimme kuljettuamme kaupungin vilkkainta katuä pitkin mitä nopeimmalla vauhdilla.

Vankilahuoneustoa ympäröi hongista pystytetty, noin 3 sylvä korkea aitaus, joka täyttää muurien tehtävää. Aitaukseen on kiinnitetty vankilan portti, jonka leveät, jyrkeät puiset ovet avautuvat, kun koskettaa porttipielessä riippuvaa sauva. (Sauvaan on kiinnitetty rautalanka, jonka toisessa päässä riippuva kello kilahtaa antaen merkin oven avaajalle.) Portille ilmestyy nuori, viattoman näköinen mies, joka meidät ilman mitään mutkia päästää sisälle, kun havaitsee seurassani virkamiehen. (Siviilipukuiset päästetään sisälle ainoastaan poliisikonttorista annetun sisäänpääsylimun nojalla.) Käymme siis portin läheisyydessä olevasta kuistista sisälle ja saavumme vankilan keskikäytävälle pitkäkköön solaan, jonka molemmin puolin on ovia, yhdellä puolella 6 ja toisella 5. 7 niistä on vankikoppien, 1 kylmän ja pimeän rangaistus-huoneen, 1 vahtisotamiesten ja yksi virkamieshuoneen ovi. Käytävään astuttuamme tulvii ovista noin 25 ihmishaamua — kauhean näköisiä, kuihtuneita luurankoja repaleisissa ja likaisissa pukimissaan. Pitemmittä esittelemisittä on tuttavuus heidän kanssaan tehty. Vähääkään ujostelematta käyvät he melkein yhtä aikaa käsiksi kellooni y. m. ympärilläni oleviin tavaroihini, kysellen muka niitten hintaa, arvoa ja mistä on ostettu. Selitän heille rohkeasti, että

näistä saatte tietoja myöhemmin, sillä minä tulen pitemmän aikaa vierailemaan luonanne, vaan nyt tarvitsisi päästä johonkin koppiin sijoittumaan, jossa saisin majailta. Pyyntöäni seuraa useita tarjouksia; jokainen kiittää omaa huonettaan paremmaksi ja puhtaammaksi. Viimein seuran erään karjalaisen ukon esitystä — otan majan hänen kopissaan. Huone, johon astumme sisälle, näyttää inhoittavalta — kauhistun sen siivottomuutta; en koskaan kuvitellut ajatuksissani, että moisia kidutuslaitoksia löytyy ihmisiä varten. Aikoinaan kalkilla valkoisiksi rapatut seinät ja katto ovat mitä kurjimmassa kunnossa, rappaus varissut paikoin maahan ja on vain toisin paikoin kiinni, muistuttamassa entisistä puhtaammista ajoista. Lian peittämällä seinillä vilisee lukemattomia pikkueläviä, kuten luteita, kirppuja, russakkoja ja karpäsiä, jotka majailevat näissä inhoittavissa luolissa ympäri vuodet. Lattia on vahvan lian peitossa. Makuutilat ovat tehdyt seiniin kiinnitetystä puunpalasista ja peitettyt jauhosäkeistä tehdyillä vaatteilla. Nekin ovat mitä inhoittavimman lian peittämiä. Pöytä on törkyinen tavaralaatikko, tuoleina muutama lautapalanen. Siinä kaikki huoneen kalusto.

Ilman mitään mutkia täytyy alistua talon eläjäksi. Liit kapistukseni, jotka jätän lattialle tai ripustan naukaan riippumaan, joutuvat heti talon pikkueläinten tarkastettaviksi.

Istuttuamme hetkisen aikaa uudessa majassani, tulvii naapureita kopimme täyteen, kysymyksiä sataa kymmeniä yhtä aikaa, kaikki tahtovat tietää, mistä syystä olen vangittu, mistä kotoisin, mitä ammattia harjoittanut y. m. s. Vastaan niin monelle kuin ehdin ja niistä naapurini tekevät jos minkin moisia johtopäätöksiä. Kaikki tuntuvat aivan hullunkurisilta, jonka tähden päästän ne ohi korvieni. Puhellessamme kuluu päivä iltaan. Iltapäivällä kutsuu minut luokseen vankilan päällikkö, vanha, ränstynyt miespahanen, ollut ennen Vuokkiniemessä kunnankirjurina, — kysyy nimeäni, ikääni, mittaa pituuteni, vahvuuteni y. m. ja kirjoittaa kaikki kirjaan. Tämän sanoo hän tekevänsä siksi, että jos karkaan, niin etsitään sitten näiden merkkien mukaan. Tämän jälkeen antaa hän pari heinillä täytettyä säkinrepaletta makuuvaatteikseni sekä kysyy, tahdonko syödä valtion ruokaa, vai perinkö ruokarahat 10 kopeekkaa vuorokaudelta? Vastaan hänelle, että kunhan tutustun ruokaan niin huomenna annan lopullisen vastauksen. Riennän majaan; siellä olivat huonetoiverini laittaneet teetä ja kehoittivat minuakin juomaan. Joinkin lämpöstä teetä mielihyvällä. Vähän ajan kuluttua toivat toiverini syötäväkseni valtion ruokaa: leipää ja kalalientä. Tartuin ruokiin käsiksi, mutta eivät ne tahtoneet solua nälkäiseenkin vatsaan. Leipä oli huonosti paistettua ja liemi inhoittavan makuista. Söin kuitenkin vähän leipää suolan keralla, — siinä ensimmäinen ateriani uudessa kodissani.

Kello 8 illalla suljettiin lukkoon kaikkien koppien ovet aamuun asti. Laitoin makuutilani kuntoon ja heittäysin pitkäksi ja vaivuinkin heti sikeään uneen, huolimatta sisällisestä tuskastani ja inhoittavasta ympäristöstäni, sillä olin kovasti väsynyt edellisen vuorokauden ponnistuksista.

(Jatketaan.)

SANANEN ÄIDEILLE LAPSISTA.

Kukapa ei säällillä ajattelisi Karjalan lapsia, jotka ovat saaneet ja vieläkin saavat niin vähän kasvatusta osaksensa. Saavat-han he yleensä kasvoaikanaan nähdä ainoastaan huonoja esimerkkejä. Kaikista ikävintä on, kun äiti suuttuneena lapseensa usein kiroilee ja sadattaa sitä, kylväen sillä tavalla rikkaruohoa nuoreen ja viattomaan sydämeen. Olisi meneteltävä aivan toisella tavalla, olisi poistettava lapsesta äidillisellä rakkaudella kaikki pahe, mitä he vierailtakin lapsilta saavat oppia, ja vielä enemmän koettaa välttää oman pahan esimerkin antamista.

Vaan löytyneekö Karjalassamme yhtään äitiä, joka pitäisi tätä seikkaa niin tärkeänä kuin se olisi pidettävä? Isät Karjalassa tuskin voivat ollenkaan vaikuttaa lapsiin, sillä niin harvoin ja niin vähän aikaa he ovat kotosalla. Kouluja taas on hyvin harvaan ja nekin vielä vieraskielisiä, joten niistä ei lapsille ole paljon kasvatuksellista apua.

Siis, nuoret Vienan Karjalan äidit, koettakaa ensin itse kasvaa hyviksi tavoissa ja mielipiteissä, ja koettakaa niitä hyveitä lapsiinnekin, Karjalan toivoihin, istuttaa.

Ponkalahti, 27 p. heinäkuuta 1908.

H. P.

Kuvia
Karjalasta:

Lapsia
kaivolla.